

Het euthanasieproces tegen Joris V.H.: komt een

‘Joris V.H. had er niet aan gedacht dat men in huiskamers geen voorzieningen heeft om een baxter aan op te hangen.’ Net toen ze haar ogen sloot, kreeg Tine Nys de gifbaxter – pats – op haar gezicht. Maakt dat van V.H. een met voorbedachten rade handelende moordenaar of een lompe euthanasie-arts?

✦ Exclusief voor abonnees door **DOUGLAS DE CONINCK** 11 januari 2020, 7:00

Als Mr. Bean ooit een sketch zou moeten doen als euthanasie-arts, is de akte van beschuldiging op het volgende week startende assisenproces perfect bruikbaar als script. Op de beklaagdenbank zitten de Sint-Niklase huisarts Joris V.H. (59), zijn collega Frank D. (58) en psychiater Godelieve T. (67). Het openbaar ministerie stelt dat de drie dokters zich schuldig maakten aan vergiftiging, waardoor ze in theorie tot levenslange opsluiting riskeren. Het is de eerste keer dat artsen zich daarvoor moeten verantwoorden sinds de inwerkingtreding van de euthanasiewet in 2002.

Joris V.H. paste in de avond van 27 april 2010 euthanasie toe op Tine Nys: borderline, suïcidaal, uitgesproken levensmoe, uitbehandeld verklaard. Ze had haar aanvraag voor euthanasie ingediend op kerstdag 2009, een dag die ze alleen had doorgebracht. Wat ergens kan worden gezien als indicatief voor hoe de 38-jarige vrouw zich verhiel tot haar eigen familie.

Lees ook: [De mensenkeuring bij een volksjury ouderwets en paternalistisch?](#)
[Meer 'business as usual' dan dit ga je niet vinden.](#)

Op haar broer na was iedereen aanwezig, die avond om 22 uur. Haar jongere zussen Sophie en Lotte waren er, haar moeder was er, haar vader was er. Tine ging sterven, en om de een of andere reden voelde ze zich comfortabeler bij het idee dat dat kon gebeuren in het bijzijn van haar naasten. Mensen met wie ze in de jaren daarvoor nauwelijks of eerder heel sporadisch nog contact had gehad. Tine was op haar achttiende al van huis weggelopen.

Dokter Joris V.H. was druk-druk, hij was van wacht, die avond. Volgens de akte van beschuldiging “dacht hij er niet aan om zijn gsm uit te zetten en werd hij tijdens het verloop van de euthanasie meermaals opgebeld”. Nog volgens die akte grapte Joris V.H. bij het uitstellen van de baxter met het gif in dat “men toch ook begreep dat men een hond een spuitje geeft als men van mening is dat het dier onnodig lijdt”.

Voor hij was komen aanbellen, was Joris V.H. rond achten nog snel even bij dokter Frank D. langsgegaan. Die was een tijdlang de vaste huisarts geweest van Tine Nys. Hij had zich altijd verzet tegen de daarvoor al meermaals door Tine geuite wens om uit het leven te stappen. Zo was Tine bij Joris V.H. uitgekomen. Hij is een van de vijfhonderd Vlaamse LEIF-artsen, die een opleiding volgden voor het uitvoeren van euthanasie.

Maar er was een probleem. Voor euthanasie bij psychisch lijden zijn drie handtekeningen nodig, van twee artsen en van een psychiater. Joris V.H. had z'n eigen handtekening en die van psychiater Godelieve T. Of Frank D. ook snel even wilde tekenen? Volgens de akte van beschuldiging maakte Joris V.H. hem wijs dat hij op weg was naar “een vergadering” met Tine en haar familie.

D. tekende. Hij zegt nu dat hij zich een ongeluk schrok toen hij de doodsbrief van zijn vroegere patiënte onder ogen kreeg, en vooral de daarop vermelde overlijdensdatum.

ATTEST VERGETEN

De akte beschrijft het verloop van de avond.

“Tijdens de avond van de euthanasie diende Tine op vraag van Joris V.H. nog eigenhandig een briefje te schrijven dat door hem gedictreed werd.”

“Joris V.H. vergat om pleisters mee te brengen. Hij vroeg aan de vader van Tine Nys, die in shock hortend op zijn knieën bij zijn stervende dochter zat, of hij op de geïnjecteerde naald kon drukken. Joris V.H. had er ook niet aan gedacht dat men in huiskamers geen voorzieningen heeft om een baxter aan op te hangen. De baxter met het dodend gif-preparaat werd dus bovenop de zetel gelegd. Tine Nys vroeg of ze haar ogen mocht sluiten omdat ze het aanschouwen van haar familie moeilijk vond. Ze probeerde zich rustig te

houden en uitte dat ze bang was. Haar rust en concentratie werden plotseling opgeschrikt door de baxter die op haar gezicht viel.”

“Joris V.H. nodigde de familie uit om met de stethoscoop vast te stellen dat het hart van Tine Nys wel degelijk niet meer klopte. Niemand ging in op deze vraag. Hij was ook nog vergeten een blanco overlijdensakte mee te nemen en bij zijn onmiddellijke vertrek – hij moest nog een andere euthanasie doen, die avond – verklaarde hij dat hij het papier zelf bij de begrafenisondernemer zou deponeren.”

“Hij vergat ook de baxter mee te nemen die aan de kraan in de keuken aan het uitdruppen was. Op een gegeven moment vroeg hij of ze (*de familie, DDC*) zeker geen klacht tegen hem zouden neerleggen.”

Het knaagde achteraf vooral bij Tines twee jaar jongere zus Sophie, die in Anderlecht woont – heel toevallig in dezelfde straat als waar toen de Federale Controle- en Evaluatiecommissie Euthanasie gevestigd was. Klacht indienen deed zij uiteindelijk toch, op 5 januari 2011 bij de onderzoeksrechter in Dendermonde. Ze voerde aan dat de levensbeëindiging van haar zus was uitgevoerd op een manier die in strijd is met de euthanasiewet.

Nu zegt de euthanasiewet niks over geklungel. Een vallende baxter en een vergeten pleister getuigen van slordigheid en lompheid, maar vormen op zich geen strafbare feiten. Toch bracht het gerechtelijke onderzoek twee inbreuken op de wet aan het licht. Joris V.H. vermeldde in de paperassen Frank D. als “eerste arts”, die met z’n handtekening had bevestigd dat Tine Nys in aanmerking kwam voor euthanasie. Hij duidde zichzelf pas als tweede arts aan, terwijl het omgekeerde waar was. En daar waar artikel 5 van de euthanasiewet van 28 mei 2002 stelt dat elke arts die euthanasie heeft toegepast “binnen vier werkdagen” het volledig ingevulde registratiedocument moet opsturen naar de evaluatiecommissie, kwam het daar in het geval van Tine Nys pas aan na 51 dagen.

Het zal vast niet het enige euthanasie-attest zijn dat er in die periode langer dan vier dagen over deed, want de commissie was toen net verhuisd van de Zelfbestuursstraat in Anderlecht naar het Victor Hortaplein aan het Zuidstation.

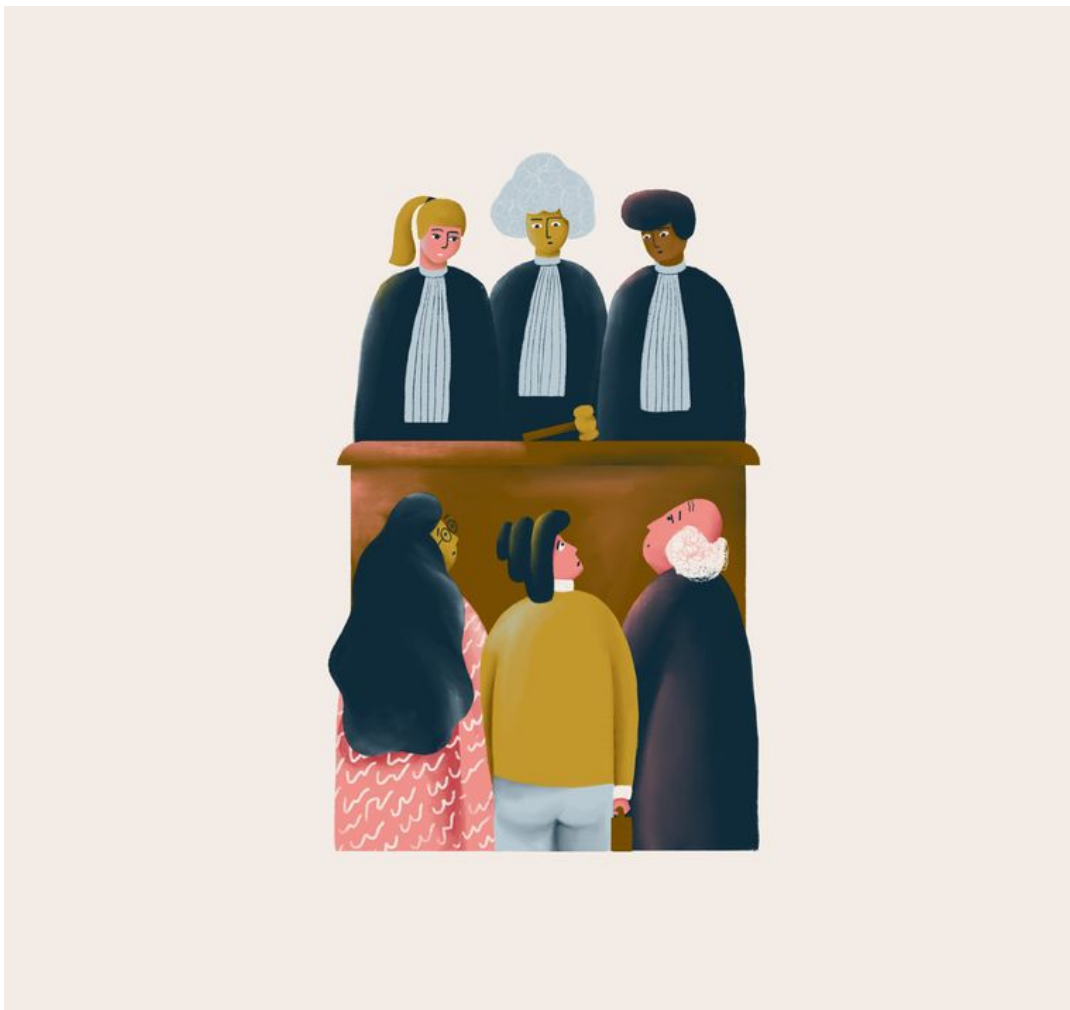
Artikel 3 van onze euthanasiewet zegt: “De arts die euthanasie toepast, pleegt geen misdrijf wanneer hij er zich van verzekerd heeft dat...” Waarna een opsomming volgt van regels en voorwaarden waarvan Joris V.H. er twee lijkt te hebben geschonden. Als je deze wettekst letterlijk opvat, en dat is wat rechters verondersteld worden te doen, betekent dit dat hij zich schuldig heeft gemaakt aan moord. Met voorbedachten rade ook nog eens. En als logische consequentie geldt dat dan ook voor dokter Frank D. en psychiater Godelieve T. Dat zou al te gek zijn, oordeelde de procureur in Dendermonde op 20 december 2016. De raadkamer volgde hem, en de zaak leek juridisch van de baan.

Op 2 januari 2017 tekende Sophie Nys hoger beroep aan. De kwestie kwam nu in handen van het parket-generaal in Gent.

ONTKETENING

Wilde Tine werkelijk uit het leven stappen? Bevond ze zich in een situatie van ondraaglijk lijden? Behalve bij haar zussen en haar ouders zijn de meningen nogal eensluidend. Godelieve T. kreeg Tine in behandeling in februari 2010, enkele maanden na haar laatste van meerdere zelfmoordpogingen. Tine kwam zeven keer bij haar op consultatie, een keer werd ze vergezeld door haar ouders. Volgens T. was Tine borderline.

Godelieve T., tijdens het vooronderzoek: “Zij had een hechtingsproblematiek, zeer verstoord wegens veel slagen gekregen te hebben als jong kind. Ze had een constante angst voor alles. Ze had vijf jaar opname achter de rug en wilde niet meer opgenomen worden. Ze had ook het Asperger-syndroom. Zij was absoluut bekwaam om te beslissen over haar levenseinde. Als we psychiatrische patiënten echt niet meer kunnen helpen, mogen we hen niet verplichten tot zelfmoord, maar moeten we hen dezelfde rechten geven als mensen die lichamelijk lijden.”

Uit de akte van beschuldiging: 'Joris V.H. vroeg aan de vader van Tine Nys, die in shock hortend op zijn knieën bij zijn stervende dochter zat, of hij op de geïnjecteerde naald kon drukken.' Beeld Elise Vandeplancke

In februari 2016 wijdde *Terzake* een item aan Tine Nys. Haar zussen Sophie en Lotte getuigden over de overhaast en de nonchalance waarmee de euthanasie had plaatsgevonden, gaven als enige trigger de breuk op tussen Tine en haar laatste vriendje.

Sophie Nys: “Wij waren een fijn trio. Ze ging samenwonen met iemand. Dat heeft ze ook gedaan, maar dan is het misgelopen. Dat was een ontketening van oude gevoelens. Van afwijzing, gebrek aan liefde.”

Lotte Nys: “Zij was op dat moment niet in behandeling, het was langer dan vijftien jaar geleden dat ze in de psychiatrie had gezeten.”

Sophie: “Voor euthanasie op basis van psychisch leiden moet je een psychisch ongeneeslijke ziekte hebben, en eigenlijk had Tine dat niet.”

Sarah en Michel, Tines beste vrienden, reageerden destijds op de *Terzake*-uitzending met een interview in *Humo*.

AFSCHEIDSWEEKEND

Sarah, toen: “Haar familie had haar ooit laten colloqueren, dus ze wist wat gedwongen opname betekende, en dat wilde ze nooit meer. Ik ben de laatste maanden letterlijk haar eten en drinken gaan brengen, zodat ze sterk genoeg zou zijn en omdat ze steeds verder afgleed in haar wanhoop. Bloemen brengen, zodat de lente even binnenkwam – je probeert tegen beter weten in. Een van de redenen waarom ze zo lang gewacht heeft om haar euthanasiebeslissing aan haar familie mee te delen, was juist omdat ze vreesde opnieuw gecolloqueerd te worden. Pas toen ze wist dat de wet haar het recht gaf die vraag te stellen, dat ze haar niet konden tegenhouden of laten opnemen, heeft ze het durven te zeggen.”

Michel: “Ze heeft met Pasen, twee weken voor haar dood, een afscheidswEEKEND aan zee georganiseerd voor haar familie. De foto van de drie lachende zussen die *Terzake* heeft getoond, is trouwens toen genomen, de familie wist dus wat er ging gebeuren. Ik vond dat indrukwekkend.”

In het dossier zit ook een verklaring van de huisarts die ze raadpleegde vóór Frank D.: “Tine heeft nagenoeg alle therapieën om een stabiel leven te kunnen leiden doorlopen, maar tevergeefs. Het was haar uitdrukkelijke wens euthanasie te laten uitvoeren. Ze leed aan een cocktail van meerdere psychische aandoeningen. Tine was echt wel overtuigd om uit het leven te stappen.”

Woensdag begint de loting van de jury. Dat gebeurt in dezelfde assisenzaal als deze die werd nagebouwd voor de opnames van Eén-reeks *De twaalf*. Exact tien dagen na de seizoensfinale zullen twaalf Oost-Vlaamse burgers écht worden uitgeloot, voor een écht proces. Ze zullen plaatsnemen op identieke stoelen, en hun blikken zullen wegglijden naar dezelfde lampenkapjes. In plaats van Josse De Pauw krijgen ze namens de verdediging Jef Vermassen, Walter Van Steenbrugge, Christine Mussche en Frédéric Thiebaut tegenover zich. Aan de overkant, namens Sophie Nys, betreden nog eens twee kleppers van de Vlaamse advocatuur de arena: Fernand Keuleneer en Joris Van Cauter.

Alle advocaten kregen van voorzitter Martin Minnaert een mediaverbod opgelegd, en daar is een reden voor. Ook al gaan de debatten ten gronde slechts over administratieve kwesties die door een eerdere rechtbank als betekenisloos werden beoordeeld, zal het de juryleden dag na dag meer beginnen te dagen dat hun finale oordeel veel bredere maatschappelijke implicaties heeft dan de vraag of, zoals in *De twaalf*, Frie Palmers schuld trof voor de dood van Brechtje Vindevogel. Waar het voor het assisenhof in Gent straks om draait, is simpelweg dit: blijft België een land waar je in geval van ondraaglijk lijden zelf kunt kiezen om uit het leven te stappen? Of laten we de euthanasiewet net voor z'n achttiende verjaardag zachtjes inslapen?

Doordat advocaten niet mogen praten, kunnen we enkel de uitspraak van een van hen meegeven voor hij/zij een spreekverbod kreeg opgelegd: “Deze zaak krijgt een *chilling* effect dat nu al voelbaar is en bij de start van het proces alleen maar heftiger zal worden. Ga jij, als arts, nog het risico lopen om euthanasie uit te voeren als je weet dat je daarmee het risico loopt te worden vervolgd voor moord met voorbedachten rade? Enkel omdat je euthanasie-atteest niet binnen de vier dagen is aangekomen bij de commissie?”

Walter Van Steenbrugge en Christine Mussche verdedigen Joris V.H. Jef Vermassen verdedigt Frank D. en Frédéric Thiebaut Godelieve T. Je voelt nu al aan dat het proces in de eerste plaats zal draaien om Joris V.H. Te oordelen aan de karakterschets in de akte van beschuldiging zal hij door advocaat-generaal Francis Clarysse aan de jury worden voorgesteld als een sardonisch grijnzende Dokter Dood met een doodskop op z'n dokterstas. Of als een arts die op z'n minst geen al te geweldige reputatie heeft. Het is al de achtste keer dat Joris V.H. voor de rechtbank verschijnt. Eén keer als slachtoffer, toen hij na een seksfeestje werd verdoofd en bestolen door twee Bulgaarse callboys. In 2008 werd hij veroordeeld wegens “weerspanning met een wapen”, in 2010 wegens het weigeren van een alcoholtest en in 2013 wegens “onopzettelijke slagen en verwondingen in het verkeer”. Hij heeft ook nog twee veroordelingen voor dronken rijden. In 2015 stond hij terecht als verhuurder van een woning waarin een jong koppel was overleden na een CO₂-vergiftiging, maar toen werd hij vrijgesproken. In 2017 werd hij veroordeeld tot twee jaar gevangenisstraf met uitstel omdat hij jonge mannelijke patiënten met geweld en bedreiging zou hebben aangerand. Hij ontkent die feiten, ging in beroep, maar je zult met dergelijk palmares maar voor een assisenjury verschijnen.

ETIENNE VERMEERSCH

Van Steenbrugge vroeg vorige maand om onder meer René Stockman, de overste van de Broeders van Liefde, op te roepen als getuige. “Onze cliënt heeft van een bevriende arts gehoord dat Stockman aan de basis ligt van de ommezwaai bij het openbaar ministerie, zeven jaar na de feiten”, zei Van Steenbrugge. “We vragen dat hij onder ede wordt gehoord over de mogelijke beïnvloeding van het openbaar ministerie.”

De hele procedure, waarbij het Gentse parket-generaal in 2017 besliste om de drie artsen toch te laten vervolgen voor een correctionele rechtbank, werd doorkruist door een arrest van het Grondwettelijk Hof dat eind 2017 de feitelijke afschaffing van de assisenprocedure ongedaan maakte.

In *Nagelaten geschriften* staat een beschouwing van filosoof Etienne Vermeersch uit 2002 over de euthanasiewet, die kan worden beschouwd als een deel van zijn levenswerk. Hij schreef: “Naar mijn mening is de Nederlandse wet verreweg superieur aan de Belgische, niet alleen omdat ze het ‘liberaalst’ is, maar vooral omdat ze consistent is, zowel uit ethisch als uit juridisch oogpunt.”

Wat zou er zijn gebeurd als het geklungel van Joris V.H. zich in Nederland had afgespeeld? Hij zou meer dan waarschijnlijk zijn gestraft wegens het begaan van een medische blunder. Hij zou een boete hebben gekregen en mogelijk ook een blaam of een schorsing. Dat kan in België niet. Het is euthanasie of het is moord. Niks daartussen.

Misschien kan de jury aan het eind oordelen dat het nooit te laat is om Etienne Vermeersch te herlezen.